

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Boala Monarhului.

Sibiu, 18 Octomvrie n.

Știrile mai nouă, venite dela Viena, vor fi primite cu nespūsă bucurie din partea popoarelor din imperiul austro-ungar, precum și din partea întregii străinătăți. Ele ne spun, că starea sănătății Maiestății Sale, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, s'a îndreptat spre bine, și că orice nouă complicație și primejdie e acum eschisă cu desăvârșire.

De altcum din capul locului motive de îngrijorare n'au existat, după ce boala Maiestății Sale era un mic catar și o bronșită trecătoare, cari puteau să devină primejdiioase numai prin complicații ulterioare, de cari însă medicii Maiestății Sale s'au îngrijit, ca corpul și de altcum oțălit și resistant al celui mai bătrân dintre monarhii lumii să fie cruțat. Nu l-au lăsat să se culce peste zi, pentru că boala să nu treacă la plămâni, și nici n'a trecut.

Că boala n'a fost de natură gravă, se poate vedea și din faptul, că medicii n'au publicat obicinutele buletine despre mersul boalei, fiindcă țineau cu totul de prisos punerea lumii în cunoștința peripețiilor prin cari trece un guturaiu, o răgușală, o bronșită din cele mai obicinuite, pentru a ajunge la însă-nătoșarea sigură.

Și totuși, lumea era alarmată, la noi și în străinătate. Bursele dela Viena, Berlin și Budapesta se orientau totdeauna după știrile primite din castelul dela Schönbrunn, iar curțile europene primeau prin fir telegrafic știri amănunțite dela ambasadorii lor din Viena despre mersul boalei, aproape în fiecare ciaz. De sine înțeles apoi, că și popoarele credincioase ale Maiestății Sale, cu durere în inimă și cu frică în oase ceteau și mai cetesc lungile informații ce le aduc gazetele despre starea sănătății bunului lor părinte.

Nu e mirare. De aproape șase zeci de ani trăesc împreună, Monarhul și popoarele sale, pe cari sentimente de grațitudine, pe lângă sentimente de înaltă umanitate, le fac să stea cu gândul tot la Dominitorul lor și să-i dorească grabnică și perfectă însă-nătoșare.

Mai joacă apoi rol însemnat în această îngrijorare a lor și temerea de recunoscutul ce ar putea să vină cu privire la eventuala nouă conducere a monarhiei, de schimbarea ce s'ar naște în viața internă a monarhiei, precum și în raporturile ei cu străinătatea. De aci și interesul cel mare al curților europene față de boala Maiestății Sale, mai mare chiar decum fusese cel dat boalei împăratului Wilhelm I. și împăratului Frideric al Germaniei, și altor dominitori mari.

Toată lumea simte și crede adecă, că o schimbare mare are să se întâmple în cazul unei catastrofe. Marele ziar englez „Daily Telegraph” scria nu tocmai de mult următoarele: „Un rău mai mare n'ar putea

da peste Europa, decât moartea bătrânului Impărat Francisc Iosif, stăpân pe iubirea supușilor săi de diferite neamuri și pe stima tuturor domnitorilor din lume, ca al căror nestor este venerat. Prăbușirea imperiului dualistic, care ar trebui să atingă interesele tuturor puterilor europene, ar forma o nefericire de neîndreptat și ar da naștere unei probleme, pentru a cărei rezolvare încă nu s'a născut bărbatul de stat”. Și le scria acestea ziarul englez, când nici nu se știa, că Maiestatea Sa e bolnav.

Străinătatea deci se teme de complicațiuni în viața internă a monarhiei în cas, că Maiestatea Sa închide ochii, și tot de aceea ce ar avea să vină sunt îngrijorate și popoarele credincioase ale Maiestății Sale. Pentru că nu știu ce va veni! Acesta e motivul deci, că întreaga lume din inimă curată dorește deplină însă-nătoșare Maiestății Sale și o îndelungată domnie, spre liniștirea și bucuria tuturor, — dorință pe care rugăm și noi cerul să o îplinească.

Soartea școalelor românești în secolul al XX-lea.

Sub titlul acesta publică „Gazeta Transilvaniei” din Brașov niște articole de actualitate, bine simțite. Le reproducem și noi, după cum urmează:

I.

Anul 1907 a fost fatal pentru poporul român din Ungaria. Dar care an nu a fost fatal, din șirul anilor de suferință?

1907 este unul din cei mai negri ani pentru noi, căci în primăvara acestui an s'a pus în lucrare o nouă campanie contra școalelor noastre. Deputații activiști ai Românilor au susținut în dietă o luptă destul de înfocată. Ei au suferit mult dela aceia, cari mai bine ar fi ascultat orice, numai ce au ascultat — să nu fi ascultat!

S'a sculat întreaga românie și a protestat, — însă proiectul de lege n'a rămas-proiect, ci s'a făcut lege.

Românii prin 1879, când s'a adus legea, ca în școalele populare confesionale să se învețe ungurește, au cugetat, poate că aceasta va fi ultima lege în astă privință. Au cugetat, poate că cu aceasta lege se va pune limită ingerinței celor dela cărmă în afacerile interne ale școalelor susținute de popor.

Sed, alea jacta erat!...

Ei n'au știut, că aceste legi sunt numai preluđu alor legi, mai grele, mai îngreunătoare pentru școala confesională... Ei n'au socotit, că natura va să poată face în Ungaria și salturi mortale, precum a făcut chiar cu legea nouă pentru școale din anul acesta, care asemenea poate să fie numai un al doilea preluđu pentru alte legi, pentru altă lege.

Cei dela cărmă au adus legea. Ce să facem acum noi, ce să facă acum Românul, cum, pe ce bază să stea, în fața acestei legi?...

Căci: Școala să țî-o lași, ar fi cea mai mare rușine, și tot trecutul

poporului român de 18 secole s'ar îngropa în mormântul disprețului și al nedemnității. Iar școala să țî-o susțîni întru toate, după prescrișele legii nouă, e greu. E prea greu pentru un popor sărac, pentru sătulețe mici fără fonduri, fără avere. E greu, prea greu, să o susțîni cu sat sărac și cu oameni săraci.

Din două rele, — vei alege pe cel mai mare și mai jignitor, — sau vei alege pe cel mai mic — și mai suportabil?

Să-ți lași școala, cu care ai trăit zeci de ani, școala, o tradițiune națională și o pepinieră pentru edemțiunea slujitorilor altarului, școala, un leagăn și o mamelă pentru pruncii, cari vreau să fie și ei, ce au fost tata și mama lor, școala, strugurul vieii românești! O, par'că e imposibil! Și chiar și reneșării ar tresări, când aceasta supozițiune ar deveni faptă!

Să o susțîni mai departe, să areți că poporul român trece la ordinea zilei peste toate evenimentele furtunoase, — că el tot el e, — și tot el rămâne ori unde și ori când. O, aceasta ar fi răul cel mai mic. Dar greu este să stai pe lângă el, greu este să-l poți înfrunța, mai cu seamă în timpul prezent, care timp ne-a aflat nepreparați, neorganizați, săraci, fără fonduri, fără avere, fără popor rustic, cult și deșteptat.

Și apoi iarăși, din nedeșteptarea poporului țaran, — sinistra consecuență: „El nu poate fi, decât ceea ce este!” Și în acest stadiu, el e în stare să facă multe nărozii, atunci, când i-se cere să plătească la popă și la învățător mai mult decât poate da, ori decât vrea să dea.

De unde, „în situațiunea prezentă?”

Cum mai putem noi sta în fața poporului, când pe terenul, să zicem de salarizare, învățătoresc, natura și-a făcut salturile sale, când dela 150 fl. ori 200 fl. cu cari în genere se plăteau învățătorii până pe la anii 1890 și cari învățători, încă știau să învețe destul de bine, mai cu seamă veteranii din școala lui Petri, câți adică mai erau în viață, apoi cei din școala lui Pop Ștefan și Solomon-Munteanu dela Blaj, cei din școala lui Popescu dela Sibiu și cei din școala lui Borgovanu dela Gherla, — s'a urcat salariul la 300 fl. plus cuincenalul de 50 fl., — un ce îngreunător pentru bieții Români — țărani din sătulețe cu câte 50 familii, ori 300 suflete.

Și astăzi?

Cum să stăm astăzi, cum mai putem noi sta astăzi în fața poporului, predicându-i și perorându-i să-și susțîină școala, când legea nouă prevede pentru învățătorul confesional de douăori atâta danie, atâta leafă din chimirul bietului om din misera plebs contribuens?

Da, căci ministrul a voit să aibă plată bună acești „pioneri ai culturii”, precum i-a numit el pe învățătorii din Ungaria.

Cum vom mai sta astăzi în

fața poporului? Cum se poate lua acest popor cu buna și să-l încurajăm, — când, după cum se știe, mulți învățători chiar jubilează din această cauză și văd o auroră de aur zimbitoare sorții lor, cari poate ar vrea ca școala lor confesională să devină de stat și ei dimpreună cu acea școală să devină învățători de stat?

Este trist adevăr acesta, dar în timpuri triste adevărurile triste trebuie să se spună!

Cum vom putea să ținem astăzi pe popor lângă școala sa, când el are în vecinătate și la îndemână atâtea școli de stat, la cari trimițându-și copiii n'are să plătească nimic? Și nu puțină putere îți trebuie, ca să poți reținea pe cineva de a primi un dar ce i-se face.

Este deci grea, de tot grea cercarea ce l-a ajuns azi pe poporul român în viața sa școlastică. Și e prea penibilă situațiunea, în care se află, situațiune agravată prin legea nouă școlastică, care să nu credeți, că e produsul anului acestuia, căci ea își are sorgintea în vremile de mai nainte, cu mult, și a început a se naște în anii 1848, când se striga: „Minden ember legyen ember és magyar!”

De ce și din cari cauze acea idee de lege nu și-a putut ajunge stadiul pubertății până acum, — o știe fiecare foarte bine!

Și l-a ajuns tocmai la începutul secolului al XX-lea!!!

Ce joc al timpului, ce ironie a sorții!!!

Puterea de muncă.

Avuția cea mai de seamă a neamurilor e *puterea de muncă*, căci ea este adevărata viață; în urma ei trăește firicelul de iarbă și prin ea se desvoaltă și înaintează semințiile.

Dorul după activitate e principiul ființei: *materie și suflet, rațiune și înțelegere*. Din dorul acesta s'au născut meșteșugurile și tot binele de pe pământ. El a învățat oamenii să scotocească, să se folosească de animale și să-și zidească case. În urma puterii de muncă a isvorât limba și legea, știința și arta. Din vremuri a hotărât mersul neamurilor și astăzi tot puterea aceasta hotărăște viața materială și sufletească: cea materială să-și ia formă, iar sufletul să se jertfească pentru o mai desăvârșită reintrupare.

Puterea de muncă e viață, iar viața adevărată răsare din tainutele adâncimi ale sufletului național. Din sufletul neamului isvorește viața, și prin viața aceasta se lămurește și întărește Duhul neamului. Lucrarea lor e plină de taină. Noi nu cunoaștem decât roadele: *limba, legea și moșia*.

Sămânția care nu stăpânește forță de muncă, ori o stăpânește, dar nefind conștientă de ea și valoarea ei, și-o cheltue fără rost, slăbește și pier. Acesta e un adevăr, pe care ni-l grăiește nu numai viața socială, intelectuală, ci mai vartos viața naturală.

Nr. 472—1907

[294] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din Brădăţel cu filiile Runcşor şi Vica, protopresbiteratul Iliei, pe baza ordinului consistorial datat 17 Iulie a c. Nr. 7578 Bis., prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Veniturile împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea veniturilor preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi înainta suplicile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în termenul deschis, şi până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral se pot înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a fi resp. alocat înaintea guvernului.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Iliei, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ilia, 20 Septembrie 1907.

George Oprea
protopresbiter

Nr. 588—1907

[297] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului al doilea nou înfiinţat de învăţător dela şcoala populară confesională gr. or. română din Porumbacu-superior apusean, protopresbiteratul Avrigului se scrie prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariul anual de 600 coroane, şi anume din folosinţa unui pământ suma de 200 cor., din repartiziile 100 coroane, iar restul din ajutorul ce se va cere dela stat, cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi substeacă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiter al gr. or. în Avrig (posta Avrig, Felek, Szabovarmegye), până la termenul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la sfânta biserică spre a face cunoştinţă cu poporul şi referinţele locale.

Avrig, 24 Septembrie 1907.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Avrigului, în conţelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Căndea
protopresbiter.

Nr. 555—1907

[290] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră din Galaţ se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de 600 cor. încasat prin repartiziile dela popor.

2. Cuartir în edificiul şcolar şi lemne pentru încălzit şi folosinţa grădinei şcolare.

Referenţele şi alocarea postului să-şi înainteze cererile de concurs în termenul indicat, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiter al gr. or.

Oficiul protopresbiter al tractului ort. român al Bistriţei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Blaşfalăul-de-sus, în 20 Septembrie 1907.

Vasile Bălan
adm. protopresb.

Ad Nr. pp. 917—1907

[298] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a III-a a Someşului cald cu filia Lăpuşteşti, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea veniturilor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la termenul sus indicat şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sâmbătoare la sf. biserică, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiter al gr. or. Cluj, 12 Septembrie 1907.

Tulu Roşescu
protopresbiter.

VASILIE BANN

SIBIIU

str. Ocnei 7 — str. Faurului 16

în casa sa proprie „La Cizma roşie“
cel mai mare

depozit de încălzăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii. Pentru provincie comanda se trimite recomandate, la caz de nu corăspund, se recomandă îndărăpt în schimb. [90] 28—

Pentru economi!

Prav pentru îngrăşarea vitelor cornute, porcilor şi cailor. Vacile dau prin întrebuinţarea pravului acestuia lapte mai mult şi mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuinţa acest prav de îngrăşare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică preţul vitelor, porcilor şi cailor. Preţul 60 fileri.

Moartea cloşanilor şi a şoarecilor. Un prav sigur pentru stăpînire a acestora. Preţul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuinţarea pravului acestuia, găinile ouă mai multe ca de comun — chiar şi în timp de iarnă — pe când altcun nu ne ouă, sau foarte puţin. Preţul 30 fileri.

Unsoare galbună pentru păduchi la vite. Ştiut este, că vitele şi porcii sufer mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reţinuţi în îngrăşarea şi dezvoltarea lor, ba chiar slăbesc, încât în loc de a li se ridica preţul, chiar perd în valoare. Fiecare ecorom să întrebuinţeze această unsoare. Preţul 20 şi 40 fil.

Extracte pentru prepararea unor şi diferitelor liqueruri. Cine voeşte a-şi prepara rum şi liqueruri foarte bune şi ieftine, să întrebuinţeze aceste extracte. Preţul pentru a prepara 1 litru este 40 fileri. Tot atîta şi pentru rachiu de prune, drojdi, slivoviţă, borovicica şi altele.

Thea foarte fină şi bună. Preţul 1 pachet 20 fil., 1 kg. 3 şi 4 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Tinctură contra picioarelor şi mânilor îngheţate. 70 fileri.

Tinctură contra bătăturilor (ochi de găină). 70 fileri.

Cereţi preţ-courantul cel mare şi-l primiţi gratuit.

Toate acestea se capătă la:

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, piaţa şcoalei Nr. 37.

[95] 26—52

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

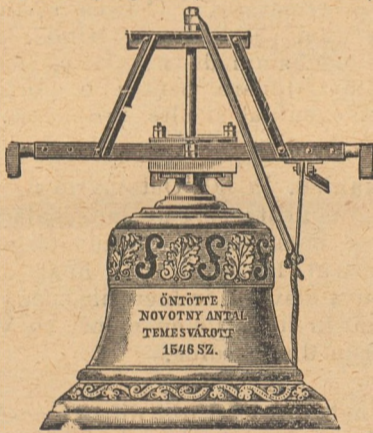
se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricte, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţia de mai mulţi ani, provăzute cu ajustare de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mîntuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(2) 39—41

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibraire mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru faceerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcurantul ilustrate gratis.

FABRICA DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din BUZIASFÜRDŐ

aranjată modern — furnisează prompt afară de cartel, orice cantitate de

ACID CARBONIC

natural, curat chimic şi fluid, din izvoarele de acid carbonic din Buzias, cari sunt renumite în toată lumea prin producţiunea de sodă pentru cărmări şi pentru alte scopuri industriale.

Să nu se confunde cu acidul carbonic artificial, care e mult mai puţin veritabil.

Serviciul este de încredere şi foarte conştentios

APA MINERALĂ şi VINDECĂTOARE din BUZIASFÜRDŐ

se capătă în sticle de 1/1 şi 1/2 litru.

Succesele la vindecarea durerilor de inimă, de răunchi şi de besică sunt neîntrecute

Apă de masă de prima clasă!

Informaţiuni dă cu cea mai mare promptitudine:

Fabrica de acid carbonic şi speditorul de apă minerală a lui Muschong din Buziasfürdő.

Adresa pentru telegr. este: Muschong Buziasfürdő. — Inter. Telefon 18.

(286) 5—100

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Streinbruch)

se recomandă cu înzistenţă P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

Sibiiu — Nagyszében.

[76] 36—

Nr. 442—1907 of. ppresb. [296] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a Negrileşti, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea veniturilor preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicile, instruite conform normelor în vigoare, în termenul deschis, statorit mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiter al gr. or. Deş, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Deş, 14 August 1907.

Oficiul protopresbiter al tractului gr. or. Deş, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Teodor Herman
protopresbiter.

Se primesc
Doi învăţăcei

la

Nicolae N. Ţintea

comerciant

în Sălişte comitatul Sibiiului.

(291) 3—3

CASA

din strada Cisnădiei Nr. 28 este de vânzare sub condiţiuni favorabile. Capitalul de lipsă 20000 cor. Desluşiri se dau în cofetăria **Stattin**.

[303] 1—3

Nr. 96—1907 of. par. [292] 2—3

Publicare de licitaţie.

Comitetul parohial din comuna bisericească gr. ort. *Ocolişul-mare*, protopresbiteratul Lupşa, dă în întreprindere edificarea bisericeii din loc, pe calea licitaţiunii publice minuende, care se va ţinea în localul şcoalei din loc *Duminecă*, în 11/24 Noembrie 1907, la 1 (una) oară p. m.

Preţul de strigare statorit în preliminarul: cor. 23,861.21.

Material brut: peatra, cărămida şi lemnul de brad şi stejariu le pune la dispoziţie comuna bisericească.

La licitaţie se admit măestrii de clădiri, cari depun vadiul de 10% în bani ori hârtii de valoare, şi declară în scris, că au cetit şi înţeles condiţiunile de licitaţie şi se supun lor. Oferte închise încă se pot înainta până la oarele 12 din ziua de licitaţie, adresate oficiului parohial. Se vor considera însă numai dacă conţin vadiul şi declaraţie despre cunoaşterea condiţiilor de licitare.

Comitetului îi stă în drept a concrede cu lucrarea pe oricare dintre licitanţi, fără a-şi motiva procedura.

Rezultatul licitaţiei intră în putere de drept numai după aprobarea lui prin Preaveneratul Consistor arhidiecezan.

Planul şi preliminarul de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu datul de 24 Februarie 1907, Nr. 1964 Epitr. precum şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea în cancelaria oficiului parohial din loc.

Ocolişul-mare, în 10 Septembrie 1907.

Nestor Oprean

paroh gr. or., prezidentul com. parohial.

Andr. Muntean **Ioan Muntean**
notarul comit. parohial. epitrop.

Văzut:

Vasile Gan
protopresbiter.

Sboar'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1.50, porto 10 fil. Se capătă la Librăria arhid.